

Abonamentul:
 Pentru monarhie:
 Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
 Pentru străinătate:
 Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
 an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
 4 fr. 50 cm.
 Foia apare în fiecare
 Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:
 Un șir garmond:
 odată 14 fl., a doua
 oară 12 fl., a treia
 oară 10 fl.
 Tot ce privește foia
 să se adreseze la: Re-
 dațiunea și admini-
 stratiunea „Unirei”
 în
 Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIX.

Blaj, 1 Maiu 1909.

Numărul 17.

Demisiunea guvernului.

Cabinetul Wekerle și-a prezentat Maiestateii Sale demisiunea pe motivul, că guvernul nu mai este solidar în chestiunea băncii naționale. Maiestatea Sa a primit demisiunea cabinetului, și-a rezervat însă dreptul de a hotărî ulterior asupra acesteia, iar până la aplanarea crizei a fost încredințat guvernul să conducă afacerile țării interimal. Dieta a fost prorogată.

Cu acestea, iară am ajuns la un moment, când ușor s'ar putea din nou ca pacea, ce s'a încheiat între actuala majoritate și monarhul, să fie turburată. Știm, că guvernul acesta și întreaga coaliția a ajuns la cărma țării înainte de aceasta cu trei ani pe baza unui pact stabilit între ea și între Maiestatea Sa. Partidul independist, reușind în majoritate covârșitoare la alegerile de sub Tisza István, a pretins, ca să se împlinescă toate pretenziunile naționale: armata maghiară, banca independentă, teritor vama independent etc. Și fiindcă în Viena nu voiau să audă deocamdată de acestea pretenziuni, țara prin obstrucția 48-iștilor a ajuns în exlex, iar la cărmă Fejérváry cu trabanții lui. Situația a început a fi din cale afară dificilă și se căută mereu după un desnodământ oarecare. În sfârșit partidele coalitate maghiare, au ajuns la un înțeles cu Maiestatea Sa, că li-se încredințează guvernul, iar ei asigură mersul normal al treburilor țării. Tot guvernul coaliționist va avea caracter transitoric, prin urmare pretenziunile naționale se vor tracta în dietă, ce se va convoca pe baza votului universal. Coaliția însă e datoare, ca în timpul cel mai scurt să aducă legea despre votul universal, cel puțin în extensiunea aceea, pe care o are proiectul fostului ministru de interne Kristoffy.

Au trecut însă trei ani, dar proiectul acesta n'a fost prezentat. La început toate partidele coalitate se păreau că rivalisează una cu alta, ca să dea țării o lege despre votul universal pe cât se poate mai liberală. În curând însă a început a ieși la suprafață reacțiunea, și spaima, că prin un vot universal în sensul proiectului lui Kristoffy își pierde Ungaria caracterul național, că ajunge țara în ghiarele socialiștilor și naționalităților, a început să devină generală. Ce eră însă de făcut? Pactul cu monahul nu-i lăsă din obligo, iar de altă parte hegemonia partidelor de azi dela putere, recte a oligarhiei, se părea periclitată prin votul universal. Atunci s'a pus Andrassy, ministrul de interne pe studiu. Și a venit cu un proiect după cum îl cunoaștem! Și a venit, sau eră numai să vină, cu un alt proiect despre arondarea nouilor cercuri electorale, dar — n'a venit. Ce s'a întâmplat într'aceea?

Într'aceea s'a dat la o parte și proiectul acesta ori cât a arătat Andrassy, că e în interesul maghiarilor și dieta s'a apucat de alte lucruri. Andrassy a promis proiectul său nesmintit pe toamna trecută, dar ivindu-să pe atunci chestiunea Bosniei și Herțegovinei a scăpat deocamdată din oblig. Acum după ce situația externă a monarhiei a ajuns iarăși a fi liniștită natural, că țara ar fi așteptat cu drept cuvânt, ca dieta actuală să voteze legea despre votul universal și să fie dizolvată, ca să facă loc unei alteia convocată pe baza noii legi electorale. În schimb însă ca un deus ex machina se avântă la suprafața situației politice — banca națională independentă. Viena considerând, că aceasta este una din preteziunile naționale, a căror rezolvire se ține de dieta următoare, nu și-a dat invoirea la tratarea acestui proiect, ci a îndrumat gu-

vernul să facă legea despre votul universal. Partidul 48-ist a insistat pe lângă banca independentă și astfel guvernul și-a dat demisiunea.

Aceasta însă nu însumă nimic și lumea politică consideră toată dimisiunea aceasta a guvernului de o formalitate goală. Coaliția încă nu s'a achitat de îndatorirea principală, pentru care a fost chemată la guvern, de votul universal și astfel trebuie să rămâie încă laolaltă până ce va aduce și aceasta lege. Se crede peste tot, că să caută o formulă oarecare, care să mântuie situația, pe care o au agravat 48-isti cu pretenziunea băncii independente și aceia să speră, că se va și afla.

Aceasta este icoana situației. Noi românii nu avem motiv să ne pară rău că guvernul acesta a căzut, cu toate că nici aceia nu putem spera, că cel care vine va fi mai cu considerare și la noi în constelatia politică nouă. Deocamdată nu sunt prospecte, ca schimbarea aceasta a guvernului să provoace și o schimbare de sistem. Cel puțin acum deocamdată nu. Că ce va aduce viitorul aceia este altă întrebare.

Părerile lui Vladimir Solovieff despre chestia unirii bisericilor. Biserica rusească este în agitare, a pornit pe calea reformelor. Și reformele acestea e chemat să le realizeze marele sinod rusc. Toată lumea ortodoxă privește cu mare neastâmpăr și cu mari nădejdi la viitorul sinod, care e chemat să deie o nouă viață bisericii rusești.

Multe chestii își așteaptă rezolvarea lor; între acestea însă, între împrejurările de astăzi a bisericii creștine, locul de frunte ar trebui să-l ocupe, ca cea mai urgentă chestie, chestia unirii bisericilor. Și puțini sunt, cari vreau a pricepe.

Spirit mare trebuie să fie acel ce ridicându-se peste prejudeciile seculare și peste egoizmul național, e în stare să priceapă, că unirea bisericilor creștine nu este interes privat al catolicilor, ori a ortodoxilor, ci in-

teres public, interes al creștinismului în general, a bisericii universale.

Cu bucurie vedem, că bărbați mari din ambele biserici încep a pricepe, că *chestia unirii bisericilor este chestie vitală pentru creștinism*. Și ici și colo, în Răsăritul ortodox și în Apusul catolic se ridică bărbați, cari arzând de dragostea lui Hristos și convingându-se că poziția de astăzi a bisericilor este nenaturală și-au pus ținta sublimă a vieții lor drept realizarea unirii bisericilor. Un astfel de bărbat este și ortodoxul Vladimir Solovieff.

Geniu mare, care în ultimele decenii ale veacului XIX toată Rusia a pus-o în agitație cu scrierile sale, mort în anul 1900, iar astăzi, după moartea lui, sărbătorit ca cel mai mare filozof al Rusiei; ideile lui religioase cuceresc în Rusia teren din ce în ce mai mare. În academia de științe din St. Petersburg a ținut senatorul A. Th. Koni o vorbire despre Solovieff, și a vorbit foarte favorabil despre ideile lui religioase. Vladimir Solovieff, a zis între altele Koni, avea convingerea firmă, că în timpul de față datorința Rusiei e, să facă împăcarea cu biserica apusană; însuș Solovieff, ca să se poată pune în serviciul acestui ideal măreț și-a părăsit catedra universitară; de dorul intrării acestui ideal dealcum arde inima multor Ruși evlavioși¹⁾.

După părerile lui Solovieff unirea bisericilor se poate realiza, și e de dorit să se realizeze: „Spun, că unirea bisericilor nu se poate realiza și că nu e de lipsă, noi însă ne rugăm în liturghiile noastre pentru această unire. Dar a ne ruga pentru un lucru imposibil și de care nici decât nu avem lipsă,

¹⁾ Izvēstija otdēlenija russkago jazika i slovesnosti imp. akademii nauk. VIII, 1. Ptb. 1903. pag. 253 — 77. Cf. Acta Conventus Velehradensis, Pragae, 1908. pag. 55.

nu ar fi altceva decât ușurătate, ori mai bine zis ironie. De aceea trebuie să alegem: ori să lăpădam rugăciunea, ori să recunoaștem, că obiectul ei e posibil și de dorit.“ E posibilă realizarea unirii bisericilor cu atât mai vărtos, că nu-i stau în cale piedeci dogmatice: „Ortodoxia încă o poșede biserica greco-susească, dar nu e proprietatea ei exclusivă. Cu alte cuvinte: noi nu aflăm în ortodoxie nimic anti-catolic; nu există nici un fel de simbol oriental de credință, care să fie în contrarietate inevitabilă cu simbolul de credință al apusului; din contră aflăm în ea un ortodoxism într'adevăr universal, care e capabil să primească toate adevărurile cuprinse în principiile catolicismului.“ Și mai clar expune aceste adevăruri în următoarele: „Propriamente biserica orientală, ca *Biserica* nici când nu a căzut în erezie. Nici când nu a aprobat și nu a predat credincioșilor săi *ca articol de credință obligator* ceva doctrină contrară adevărului catolic. *Toate adevărurile de credință, pe cari le-a mărturisit biserica orientală în totalitatea ei, permanent, neschimbat și în general, se reduc la decretale dogmatice ale primelor șapte sinoade*. Putem conșidera această doctrină ca *nedeplină*; dar cu toate acestea e dreaptă și ortodoxă această doctrină, în sensul strict al cuvântului... *Toate celelalte, ce se află în opurile noastre teologice, sunt pur și simplu obiecte de dispută privată și nu se pot privi de altceva, decât de păreri ale diferitelor școale teologice, și ale teologilor de mai mare ori mai mică autoritate, cari din nici un punct de vedere nu au autoritatea unui magisteriu infalibil*.“ Apoi continuă: „Din faptul, că biserica orientală nu primește *aperte* decretale sinoadelor ținute după primele șapte sinoade în Apus, nu urmează, să fie iertat catolicilor a o declara de eretică, căci trebuie să luăm în considerare, că bi-

serica orientală, în totalitatea sa, *nici când nu a lăpădat* ori nu a anatemitizat prin foru său suprem decretale sus amintite, cum au făcut a bunăoară armenii, cari au pronunțat anatema asupra sinodului IV. ecumenic, ca să se lege numai de cele trei de mai înainte.“ Și care dintre bisericile ortodoxe ar fi mai potrivită să inițieze lucrările de unire, dacă nu chiar biserica rusească. „Rusia sfântă, zice Solovieff, are lipsă de o operă sfântă, iată deviza, „deviza creatoare, pe care trebuie să o accentueze Rusia.“

În urmă convins Solovieff de marile, nemărginitele foloase, ce s'ar revărsa din „unirea bisericilor și împăcarea spirituală între Răsărit și Apus în unitatea divino-umană a bisericii universale,“ nu numai asupra creștinătății întregi, ci și asupra singuraticelor popoare, și în spețial asupra Rusiei, face declarațiunea, că, „Impăcarea adevărată și din inimă cu Apusul nu înseamnă umilire slugarnică înaintea apusului, ci înseamnă conștientizarea frățească cu privire la acel principiu, care este baza vieții Apusului... În unirea bisericilor eu nu văd moartea bisericii rusești, ci ridicarea până acum ne mai pomenită a vazei bisericesti, promovarea vieții noastre religioase, sancționarea și spiritualizarea vieții noastre civile și naționale, revelarea Rusiei sfinte înaintea lumii întregi.“

Dreptaceea pune fraților săi întrebarea: „Oare nu suntem obligați noi toți creștinii ortodocși, cari mai mare pond punem pe cele dumnezeiești decât pe cele omenești, să lucrăm într-acolo, ca între răsăriteni și apuseni să se restabilească unitatea bisericesti — și încă spre binele chiar a bisericii întregi? Dacă pentru noi e datorință restabilirea unității bisericesti, oare iertat ne este nouă să amânăm, din cauza păcatelor

FOIȚĂ.

Perpetuum mobile.

— Kupesay Felician. —

Nevasta: (Dupăce servitoarea Lina a părăsit odaia). Auzit-ai cum răspunde? Crezi, că mai pot suferi multă vreme? Vei vedea, că servitoarea aceasta mă bagă în groapă!

Bărbatul: (Abia sosit din oficiu își depune paltonul). Știam, că iar voi auzi plângeri. Aceasta așa decurge dela anul nou, aproape în fiecare zi. Numai neplăceri pretutindenea. Soartea omului năcăjit! Neplăceri în oficiu, neajunsuri cu neamurile, mizerii acasă. Mi groază să mai și dau pe aci... De aceea se însoară omul, să-și facă zile fripte pentru nescari servitoare?!!

N.: D'apoi ce să fac? Sum eu de vină?

B.: Ți-am zis eu așa ceva? Toată pacostea provine din faptul, că tu ești prea bună. Dă-i drumul servitoarei, să nu-i mai auzim nici de nume... Mai bine fierb eu ba spăl și vasele, numai... (tace, pentrucă intră Lina, care își rotește ochii cu multă obraznicie. Bărbatul și nevasta surid și fac, ca și când s'ar fi jucat cu mica lor copilă).

Lina: N-ați sunat?

N.: (Cu blândeță). Nu, Lină.

Lina: Doar a zurăit clopoțelul. (Iese cu mâinile în șolduri).

N.: Vezi, așa face totdeauna. Ascultă la ușe, apoi intră fără nici o treabă. Face o mutră, de mă bagă în boală. Nu se pricepe la nimica și a avut nerușinarea, să zică, că-i econoamă perfectă

B.: Să dea omul 20 coroane la așa o ființă!

N.: D'apoi să vezi, cum tractează cu copila?!!

B.: Atunci suntem siliți să-i abzicem fără întârziere. Ți-am spus-o dela început, dar ție înzădar îți dă omul un sfat cinstit. Nu se prinde... Dă-i drumul... Trimite-o în știrea Domnului!

N.: Abzi-i tu. Ție n-are curajul, să-ți întoarcă vorba. Mie mi-e frică de ea!

B.: Vezi bine. Și treaba aceasta eu am s'o fac. Tot eu și numai eu. Dar fie! În momentul acesta merg, să caut altă servitoare. Unde mi-e paltonul? (Imbracă paltonul și dă să iasă, când intră Lina).

Lina: (Radioasă). Să facă bine, Dna, să-mi dea bani, să cumpăr pastă de curățit. Vreau să lustruiesc recvizitele și mânerulele dela uși. Măne am de gând, să spăl ferestrele. Sunt cam pătate. Mi-ar trebui și puțină ață, să cos bumbii dela paltonul Domnului. Trebuie să cumpărăm săpun. Poimăne am să spăl rufe... Uite, sunt aproape cinci oare. Nu dorește Doamna o tea? E gata, până bați în pâlmi. (Bărbatul și nevasta se privesc plăcut surprinși).

Ambii: Acum nu luăm tea. Nu te mai osteni, Lină! (Aceasta pleacă. Copila după ea).

N.: (Își prinde bărbatul de braț). Nu mai merge nicăirea. Poate, nici nu-i așa de rea, cum mi-s'a părut. Dacă vrea, știe lucră. Nici o servitoare nu ne-a lustruit așa de minunat rechizitele. Ai văzut, ce atentă a fost. Ni-a oferit tea. Să mai așteptăm puțin. Cine știe, dacă nu noi suntem de vină. Poate pretindem prea mult. Unde afli servitoare perfectă. Să mai așteptăm până la prima.

B.: Bine, să așteptăm. (Își depune paltonul). Dar să nu uiți, lucrul acesta nu-l facem întâia oară. Tu ești prea bună. Ierți îndată. Aștepti o îndreptare sigură, numai să vezi o umbră de propus bun. Pe când toate acestea sunt numai apucături. Tertipuri de servitoare. Îmi cunosc eu oamenii, cari își macină bucatele la moara veșnică a celor buni, iar greul îl plătesc cu un zimbet, cu o promisiune goală. Să așteptăm. Îți va părea ție rău. (Șede, ceteste gazeta, când e scos din liniștea cetirei de țipetul copilei. Ambii aleargă, să vadă, ce s'a întâmplat).

N.: (Văzându-și odorul trântit jos și plângând). Scumpa mamii, ce ai pățit. Așa-i, că Lina nu ți-a dat pace?

B.: (Cătră Lina). Ce-i asta? Ce i-ai făcut iară. Ești un drac împelițat!

Lina: Ba, să ierte Domnul. Mi-a fost tot în picior. Ba s'a prins cu gura. Eu n-am atins-o nici cu vârful degetului.

(Duc copila în odaie).

și imperfecțiunilor celor din partea cealaltă, împlinirea acestei datorințe?"

Așa glăsuiește Solovieff, și cu el mulți alții. Dintre cei mulți, cari lucră pentru realizarea idealului măreț, remarcăm pe A. Maltzew, teologul distins al bisericii rusești și arhiepiscopul bisericii conzolatului rusesc din Berlin, care prin operele sale literare, liturgice se silește într-acolo, ca să contribuie „la ajungerea mai grabnică și mai ușoară al idealului scop a restabilirii unității de odinioară a bisericii, cu ce a simpatiză și a o promovă după puteri, orice creștin credincios se simte a fi chemat.“¹⁾ Deie Dumnezeu să se îplinească dorința lui Maltzew: „De ar da Dumnezeu să vină timpul, când venerabilele biserici bătrâne a Răsăritului și a Apusului, cari odinioară își oferiau pe fii săi Domnului spre martiriu, și cari, în butul dezbinării de atâția secolii, așa de fidel și-au păstrat credința și ritul strămoșesc, se vor uni din nou în iubirea de odinioară, ca să se îplinească dorința fierbinte a inimei Mântuitorului, ce și-a exprimat-o înainte de a merge la moarte: Ut omnes unum sint.“²⁾

Legăm nădejdi mari de Rusia, Rusia sfântă, în care atâtea inimi bat pentru unirea bisericilor și care „ține cumpăna în credință și în știința bisericască în întreg Răsăritul ortodox.“³⁾

Virgil Pop.

¹⁾ Alexios von Meltzew: Fasten und Blumen: Triodon nebst den Sontagsliedern des Oktoichos der orthodox-katholischen Kirche des Morgenlandes, Berlin, 1899 (CXCVI și 1217 pag. 8°) In preacuvântare la pag. X.

²⁾ Alexios von Maltzew: Menologion der orthodox-katholischen Kirche des Morgenlandes. II. Theil (März-August), Berlin, 1901, (LXXX și 896 pag. în 8°). Cătră finea introducerii, la pag. XLV.

³⁾ Cuvintele dlui Dr. G. Ciuhandu. Cf. Revista teologică, 1908, nr. 3. pag. 110.

REVISTE.

Budapesta. În 27. Aprilie ministrul președinte Wekerle a fost primit în audiență la Monarhul în Schönbrunn și a predat actul de demisie a a întreg guvernului maghiar. După audiența dela Monarhul, Wekerle, s'a prezentat la arhiducele Ferdinand. Audiența aceasta a durat mai mult de două oare. Aceasta audiență, să spunem, a avut loc la dorința arhiducelui. Alta versiune spune, că însuș Monarhul a spus lui Wekerle să se prezente și la Arhiducele moștenitor. — Din aceste audiențe lungi, ce i-se acordă ministrului președinte, se vede lămurit, că el e singurul om, care are trecerea cea mai mare la curtea din Viena. Să spunem, că Wekerle s'a declarat fațăș contra băncii autonome și e pentru menținerea instituțiilor dualismului.

* * *

La dorința expresă a Monarhului, Wekerle a propus pe mai mulți bărbați politici dela cari Majestatea Sa vrea să-și iae informații privitoare la situația politică și la dispoziția din sinul diferitelor partide.

* * *

Partidul kosuthist este cel mai agitat și cel mai îngândurat. Wekerle după toate semnele de până

acuma le-a întors spatele. — Și e mare teamă nu cumva se apară pe orizontul politic iarăș Tisza — în cazul acesta ei ar fi respinși aproape pe toată linia. — Durerea cea mai mare ce o au e, că nu s'au îngrijit pentru întărirea lor până când a fost timp, — trebuia să realizeze votul universal așa după cum cereau interesele lor, atunci ei azi s'ar simți altcum.

Turcia. Constantinopolul a fost recucerit de tinerii turci. Revoluția a fost potolită fără varsări de sânge. — Miliția a observat o disciplină exemplară, nu a fost nici un caz de exces.

Privații și averile lor au stat sub siguranță deplină. Încă nu s'a pomenit în istoria lumii. Să se mai fi întâmplat schimbările lucrurilor vechi cu alte nouă, cu totul opuse celor de mai înainte, într'un chip așa de pacinic după cum s'a întâmplat în Turcia.

În 27 au detronat pe sultanul Abdul-Hamid și au reales pe Efendi Resad, care a luat numele de Mohamed al V.

Adunarea națională prin o deputațiune din doi senatori și doi deputați, a adus la cunoștința sultanului detronarea sa.

Adunarea națională prin o altă deputațiune de 3 deputați și 2 se-

N.: Mai și minte. Nu, nu mai pot suferi. N-are să mai rămână aci nici o oară.

I-aș iertă toate, dar să-mi lovească copila, asta n-o pot suferi. N-aș fi vrednică să-mi mai zică copila mamă, dacă aș mai ținea pe Lina. Să mergi imediat, să cauți o servitoare ori unde, din fundul pământului să aduci pe careva, numai pe Lina să n-o mai văd aci.

(Bărbatul din nou își îmbracă paltonul și pleacă. Pe drum să întâlnește cu un coleg, căruia îi spune, ce caută).

Colegul: Dumnezeu mi-te-a adus în cale. Nu mai umblă, primește servitoarea noastră. Noi plecăm mâne în străinătate. E o fată admirabilă. Pricepe toate cele. Fierbe minunat. E credincioasă și crunțătoare la culme. Iubește pruncii, ca o mamă adevărată!

B.: (Mișcat, ca și când ar fi dat peste o comoară.) Nu glumești? Cât ești de bun. Îți vom fi recunoscători toată viața. Zici, că-i plac pruncii?! Minunat!

Colegul: Deja astă sară o trimet la voi, să vă înțelegeți. La revedere!

B.: Așadară, pe sară. Mă grăbesc, să-i spun vestii, ce noroc a dat peste noi. Mulțumesc! (Cu pași grăbiți aleargă spre casă. Intră în odaie și-și cuprinde nevasta în brațe.) Slavă Dului! Numai ce-am găsit și noi o fată de treabă, un adevărat juvaer.

N.: (li-astupă bărbatului gura). Pst! Mai încet! Doar me copila. (Din dormitoriu se aude un cântec plăcut, de leagăn).

B.: (Mirat.) Cine cântă? E cineva la noi? (Își depune paltonul).

N.: Nu. Cântă Lina. Așa-i, că are ton plăcut? Să vede, că i-a părut rău de purtarea dură cu copila. Nici n-ai plecat bine, a și luat-o în brațe. O gădileă, o făcea să rădă, pe urmă a adormit-o. Așa a fost de drăgună. Vezi și acum cântă. — Purtarea aceasta a ei mă silește, să recunosc, că-i o fată inteligentă. Puțin e cam nervoasă. Dar cine nu-i nervos în ziua de azi? Trebuie să mai și iertăm câteodată. Ai cântat servitoare nouă? Doar n-ai și tocmit-o? Pagubă! N-ar fi trebuit să te grăbești așa de groaznic. Plane să te legi de servitoarea lui Rotariu.

B.: Da voui tocmi pe servitoarea lui Rotariu. E o econoamă desăvârșită. Mi-a spus-o Rotariu. Știe toate celea și îi plac copiii la nebunie. Peste câteva minute va fi aci. Tocmai acum m-am înțeles cu Rotariu.

N.: Cine știe dacă ai lui Rotariu nu folosesc ocaziunea să se scape de ea și să ni-o pună nouă după cap. Așa mi-a spus și Lina, că-i nebună după copii, când colo... Ea cel puțin promite a se face mai bună, și auzi, că și acum cântă. Dacă ne vom da silința, poate să scoatem din ea o servitoare de model. Ce nu face creșterea?!

B.: Va să zică, să mai așteptăm nițel. Din nou să-i trecem cu vederea îndărătnicia înrădăcinată!

N.: Dintre doue rele să alegem totdeauna pe cel mai mic. Lina e cam necioplită, ba câteodată e chiar dură cu copila, dar de stălcit n-o stălcoste...

B.: Bine. Să mai cercăm odată. Dar ce să facem cu servitoarea lui Rotariu, carea în câteva minute va fi aici?

N.: Te rog, nu vorbi așa de tare. Lina poate auzi toată vorba... Servitoarei lui Rotariu să-i spuni, că deocamdată nu reflectăm la serviciile ei. Rămânem cu cea veche Mergi la poartă, spune-i acolo, ce ai de spus. Dacă vine în odaie, numai ne mai încercă văzându-o Lina.

B.: Mă duc, mă duc, macarcă știu, că așa o să țină lucrul acesta o viață întreagă. Ferice de burlaci! Halal de insurătoare! (Îmbracă paltonul și oftând din greu ieasă în poartă).

— 3 —

La **LIBRĂRIA SEMIN.** să află de vânzare toate modelele de cereri pentru întregirea salariului și a cuincuenalelor din partea statului, pe cum și tipăriturile de lipsă pentru tot felul de documente cari trebuie alăturate la aceste cereri. Toate acestea costă 1 cor. + 20 fil. porto.

natori, a adus la cunoștință lui Effendi Reșad, proclamarea sa de sultan.

Reșad a primit cu demnitate împărășiroa și a răspuns, că fiind aceasta dorința națiunii, primește. Din copilăria sa nu a pretins alta decât fericirea națiunii. Cu ajutorul lui Allah va lucra ca să ferească patria.

Noul sultan s'a născut la anul 1844; acum e de 65 ani, cu doi ani mai tiner ca fratele său, fostul sultan.

Dupăce adunarea națională a enunțat, că sultanul Hamid a fost detronat și proclamat noul sultan, senatorii și deputații s'au adunat în sala de tron pentru a fi de față la intronarea noului sultan și la depunerea jurământului său. Noul sultan, sosind în sala tronului s'a suit pe tron și depunând jurământul, a primit felicitările marelui visir, a ministrilor, senatorilor și deputaților.

101 salve de tunuri au anunțat poporului, că actul intronării s'a încheiat.

CORESPONDINTE.

Misiuni populare.

Ajton, 5 Aprilie 1909.

În sinodul districtual al protopopiatului Cojocnei ținut în primăvara anului trecut s'a hotărât ca sinoadele districtuale să se țină părăndat în fiecare parohie și acolo unde parohul locului ar afla de lipsă ținerea misiunilor așa numite populare să se și țină. — Inițiindu-se apoi „Reuniunea de misiuni sacre.” sub direcțiunea ilustrului canonic Dr. Marcu în Blaj, deciziunea sinodului nostru s'a întărit oarecum și mai adânc. De aceea, parohul Aitonului harnicul și iubitul nostru frate Mihail Ilieș în a cărui parohie avea să se țină sinodul ordinar, la timp a înșinat „Reuniunii” din Blaj dorința sa, rugându-să să se dispună ținerea de misiuni sacre pe zilele de 31 Martie, 1 și 2 Aprilie a. c.

Presidiul „Reuniunii” de misiuni și-a încuviințat cererea parohului nostru și a

dispus de predicatori pe membrii Reuniunii Onorații preoți: Mihail Hodârnu din Pata și Vasile Cerghizan din Corpade iar de confesari pe parohii: On. Petru Suciu din Boș; Vasile Hopârteanu din Gădalin și Vasile Micușan din Frata — lăsându-se și un program foarte bine compus.

În conformitate cu acel program s'au și început misiunile în ziua de 31 Martie la 6 oare. S'a ținut „Mănecatul” și Oara I, apoi predică părintele Mihail Hodârnu făcând introducerea misiunilor și vorbind despre „păcat” întrucât ne despoaie de fericirea cerească și vremelnică. La 10 oare, oarele can. III. VI. IX, liturghia Preasfințitelor, cuminecarea preoților și a poporenilor mărturisii, apoi predică a II-a despre „părerea de rău” în mărturisire de Mihail Hodârnu. La 2 oare d. a. mărturisirea unei mulțimi de popor; la 5 oare „Paraclisul” Prea C. Vergure Maria și predică a III-a despre „sudalme” de Mihail Hodârnu.

Joi în 1 Aprilie la 6 oare „Mănecatul”; oara I și predică a IV de Vasile Cerghizan despre „moarte”; la 10 oare, a III. VI; și IX. oare can. predică a V. de Vasile Cerghizan; despre „rugăciune” la 2 oare „Dupăcinariul mare” și predică a VI-a de Vasile Cerghizan despre „cuminecătura” apoi la 5 oare „Canonul Domnului Hristos” și mărturisire.

Vineri în 2 Aprilie la 6 oare „Mănecatul”, oarele can., eșire cu procesiune în cimiter și acolo predică a VII-a de Pr. On. protopop Ioan Hăfeganu, care vorbi, cum știe dânsul, — domol și bine despre țara morților, unde zac iubiiții noștri. — Aci poporul a fost foarte numărös. Am putea zice la 1000 persoane din sat și jur. — Reîntoarșere cu procesiune între cântările duioase dela morți la sf. biserică, apoi liturghia Preasfințitelor și predică a VIII-a de preotul Hinteș despre „judecată” și cuminecarea mulțimei de popor în frunte cu preoții tractuați adunați în sinodul, ce s'a ținut în aceea zi.

Aci poporul a fost așa de mult, cât aproape 1 oară au cuminecat 2 preoți — protopopul și viceprotopopul on. Aur. Poruțiu din Dezmir. După sfârșirea s. misiuni s'a ținut sinodul distr. în școala confesională — unde au fost de față aproape toți preoții și mulți din învățători.

Misiunile au decurs foarte bine. Preoții, atât predicatorii cât și confesarii și-au făcut datorințele cu toată conștiința și rigoarea. Efectul s'a văzut, că poporul — deși erau zilele cele mai frumoase și scumpe pentru plugărit, totuș au participat mereu, și mulți și din jur.

În sinod s'au dezbătut punctele din program toate cu deplină seriozitate. Sinodul viitor are să se țină în Aruncuta, și de va fi de lipsă, să se săvârșiească și acolo frumoasele, salutarele misiuni populare.

„Un participant”

Sinoadele protopopești.

— Tr. Giurgeu. —

12 Aprilie 1909.

Sinodul protopopesesc de primăvară din districtul Giurgeu, ca de regulă și anul acesta s'a ținut în Gyergyoszentmiklos, la 1 Aprilie st. n. a. c.

Incepând din 1815 în acest oraș e și sediul oficiului protopopesesc gr.-cat. român al districtului Giurgeu, căruia, după datele din șematismul anului 1906, aparțin 20,087 suflete. Parohia în sine numără numai 421 credincioși gr.-cat., cari însă sunt asimilați în limbă și port de săcui, dupăcum dealtecum s'a stăns de mult orice viață națională, la românii resfirați prin comunele săcnești din acest comitat, pe când de alta parte la cei din comunele coloniste din regiunile, muntoase, — de pe la periferiile comitatului — limba, datinele și portul au rămas până în prezent intacte.

De remarcat este faptul fericit, că segregându-se în anii din urmă, munții aparținători orașului Gyergyoszentmiklos, parohia gr.-cat. a primit 23 jugere pădure, pe cum și un capital în bani de 7000 coroane. Un alt eveniment tot așa de fericit a fost, că în 1900, mai mult din contribuiri benevole, s'a edificat o biserică de piatră, iar în 1906 case parohiale moderne cu 7 odăi. În forma aceasta s'a restaurat o parohie aproape pierdută, carea înainte de aceasta numai cu 10 ani eră într-o stare de compătimit, neavând biserică, nedispunând de nici o avere și cu niște case parohiale sub orice critică.

Și după ce anul trecut v. protopopul districtului, a fost denumit de protopop actual, așa după un interval de 28 ani a fost restaurat din nou vechinul arhidiaconat al Szépvizului cu sediul în Gyergyoszentmiklos.

În acest oraș să ținuse, după cum am amintit la început, Sinodul de primăvară, la care au participat aproape toți preoții din district. Ședinții sinodali i-a premers mărturisirea, celebrarea liturghiei preasfințitelor, cuminecare și pe urmă esortatiunea prescrișă, ținută într-un limbagiu limpede de cătră vrednicul cooperador din Ghimeș Victor Gergely. A tractat așa de temeinic despre datorințele preotului față cu Dumnezeu, față

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru
comunicație și export de
ape minerale ungare. Bu-
dapesta, V., Balthory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală	Apă de Boholt	Apă de Kászón-Jakabfalva
» » Borszék fântâna Kossuth	» » Vâlcele (Előpaták)	» » Kászón-Salutaris
» » Borszék fântâna Boldizsár	» » F.-Rákös Mária	» » Répát
» » Bodok Matild	» » Fehérkő	» » Székely-Selters
» » Baross	» » Gloria	» » Stoiceni (Stojkai)
» » Borhegy	» » Horgász—Hankó	

Prețul unei litre de apă pe lângă schimbarea sticlei.

Întreabă-ți numai medicul și vei
ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală și gustul ei plăcut nu se poate
asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

cu poporul, față cu el însuși și față cu confrăți, arătând cu exemple scoase din viața de toate zilele, relele ce urmează din neglijarea acestor sf. datorințe. Pe deplin mângâiați în cele sufleteste ne-am retras în casele parohiale din vecinătate pentru ținerea ședinței sinodali, carea a fost deschisă prin o alocuțiune acomodată prin protopopul districtual. S'au luat spre știință mai multe ordinațiuni consistoriale de caracter administrativ, s'a comunicat decretul de protopop al P. On. Elie Câmpean, căruia i-s'a făcut ovații și a fost viu felicitat, mai ales că cu aceasta ocazie fără mare svon și-a sărbătorit întregul jubileu de 50 ani al etății, 25 al preoției și 10 ani de viceprotopop. Cu multă satisfacție s'a luat act despre cărțile donate de către „Astra” bibliotecii districtuali. Apoi s'au încasat și electat taxele oficiale și pe urmă s'au cenzurat rațiunile fondului cultural tractual, care în prezent are o avere în bani de 1050 cor. Pentru a se putea aduce într-o legătură mai armonică, diferitele obiceiuri rituale cari așa de mult variază chiar și în două parohii vecine, s'a decis să se conscrie toate obiceiurile, asupra cărora va avea să delibereze sinodul de toamnă, care se va ține în Ghimeș, de cumva nu să va pronunță până atunci în această privință sinodul arhidiecezan.

Uva.

Expoziția de lucru de mână în B.-Huedin¹⁾.

În mijlocul luptelor grele a vieții noastre sociale, culturale și economice, când pedecile neînvingibile le întimpinăm la tot pașul de dezvoltare firească spre bine a poporului nostru obidit, aflăm de bine a nu trece cu vederea un moment de recreare a tuturor acelor suflete cari simt greul vieții noastre naționale și cari au lipsă de fructul binefăcător și întăritor de puteri al acestei recreeri.

Întâmplător trecui prin orașelul B.-Huedin dela poalele munților apuseni care cu situația sa geografică favorabilă formează un marcant centru ocupat din bună vreme — durere — de străini. Interesându-mă mai de aproape aflăm, că sub scutul cu deosebire al băncii „Vlădeasa” s'a format o mică, dar vrednică colonie de Români inteligenți, și țărani mai tot colonizată de prin satele din apropiere vre-o 250—300 suflete, aflăm că să pregătește edificarea unei măiestroase biserici române, aflăm că de 10—12 ani acești puțini fii ai neamului nostru au urmat cu cea mai mare energie și stăruință scopul de a-și intrupa acest fapt fericit.

Și în cazul de față iese la iveală, că neamul nostru a fost aplicat a jertfi mai mult pentru biserică; căci sub aripile ei și-a păstrat și-și va păstra în viitor toate însușirile sale de națiune etnică neperitoare.

¹⁾ Întârziată din lipsa de spaț.

Sub aripile noastre naționale unde spiritul dujmănesc încă nu s'a putut încuibă vedem și mica colonie română din Huedin afirmându-se în felul cel mai demn.

În toamna anului trecut s'au lansat nește apeluri la româncele alese de pretutindeni pentru colectarea de obiecte de industrie casnică, care după ce se vor constitui într-o expoziție vor fi sortite în favorul bisericii din B.-Huedin. Rezultatul a fost peste așteptare, căci s'a colectat aproape 600 buc. de țesături, tablouri, cusături ș. a. toate de frumusețea tradițională a industriei noastre de casă și care chiar acum, începând de azi formează impozanta expoziție mândria bravului comitet format din colonia română inteligentă din loc și câteva dame din jur.

Recunoscând puținele progrese reale ce se fac la noi cu deosebire în părțile noastre, trebuie să privim acest act ca un moment de mare importanță culturală al nostru, căci zările unei dimineți senine străbat, ca să alunge pentru totdeauna întunecul secular din aceste ținuturi unde urmele timpurilor triste a iobăgiei sunt evidente și acum, să-l alunge acum când suntem mai tare expuși decât oricând la perirea instituțiilor noastre bisericesti școlare etc.

Costin.

† Teodor Bulcu.

Dela Beiuș ne vine trista veste despre repausarea prea timpurie a profesorului *Teodor Bulcu*, vice-arhidiacon onorar, asesor consistorial, rectorul Internatului de băieți ș. a. mort la 22 Aprilie n. în vârstă de 50 ani. Profesor distins om cinstit și moral, zelos întru îndeplinirea cât mai conștientoasă a oficiilor sale, Bulcu merge dintre noi adânc regretat de profesori, de prietini și de elevi. Născut la Șiria la 1859, a studiat la Beiuș, de unde absolvând gimnasiul se dedică pe cariera preotească fiind dispus de paroh în Băița, unde rămâne numai doi ani și se reîntoarce iar la Beiuș ca profesor la gimnas. Bulcu a călătorit foarte mult și despre călătoriile acestea a publicat două volume: *Schițe din Italia și Amintiri din Grecia*. La înmormântare a luat parte numeros public.

Fie-i țărâna ușoară!

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Emil Andreșan* fost administrator parohial în Sântana-de-Mureș a fost numit la Băla, tractul Pogăceaua.

Pro Calabria. P. S. Episcop *Demetriu* al Orășii a spedit Pontificelui Piu X cor. 3500 — colectați dela credincioșii români din dieceza sa pentru nenorocii dela Messina.

Hymen. Dl *Ilariu Moldovan*, anunță cununia sa cu Dșoara *Eugenia Ilieș*, care se va celebra Duminecă în 9 Mai st. n. a. c. la 4 oare p. m. în biserica parohială gr.-cat. din Blaj.

Promoție. Augustin Bardoși fiul dlui inspector școlar Iuliu Bardoși, și fost elev al gimnaziului nostru, a fost promovat la universitatea din Cluj, de doctor în drept.

O zi de bucurie. În ziua de 18 Aprilie zi de sărbătoare au avut credincioșii gr.-cat. ai Timișorii, a avut fericirea de a saluta în mijlocul lor pe Arhiepiscopul iubit. P. S. Sa Episcopul Hossu cedând dorinței de repetite ori manifestate a credincioșilor și-a cercetat turma, celebrând în frumoasa biserică din Fabric (înainte cu doi ani consacrate) o liturghie solemnă cu concelebrarea Il. Sale I. Boroș și a Reverendiss. George Trăilă (paroh-protopop) și cu asistența Clariss. D. Fireza (secretar eppesc) ca diacon și a clericilor români din seminariul rom.-cat. din loc, ca ministrii inferiori. După cetirea sf. Evanghelii P. S. Sa a ținut poporului o cuvântare frumoasă despre credință, coborându-se la priceperea poporului ascultător și tălcuindu-i foarte la înțeles raportul dintre credință și știință, legătura credinței cu mântuirea sufletului, etc. înarmând totodată pe popor cu armele necezari în contra atacurilor zilnice, îndreptate asupra credinței noastre, mai ales la orașe. Cuvântarea călduroasă ieșită din inima Păstorului bun a pătruns la inima oilor sale. După sf. liturghie P. S. Sa a primit în casa parohială deputațiunea credincioșilor în audiență, adresându-le și de data aceasta cuvinte de dragoste, cari au stors lacrimi de bucurie din ochii credincioșilor mângâiați și întăriți în credință. Cu trenul de 3 oare p. m. bunul și iubitul Arhiepiscop a plecat îndărăpt spre Lugo lăsând după sine amintiri plăcute în inima credincioșilor.

Un participant.

Aviz. Cancelaria avocatului *Dr. Ludovic Csuto*: s'a mutat din Blaj la Brașov, Strada Sf. Ioan Nr. 7.

Convocare. Despărțământul „Bia—Diosântmărtin” al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză, își va ține adunarea ordinară de primăvară în casa parohială din Jidveiu în 8 Maiu 1909 st. n. la care se invită toți membrii fondatori, ordinari și ajutători. On. Domni preoți ca directori școlari, precum și toți sprijinitorii învățământului popular. Sâncel, la 24 Aprilie 1909. *Teodor Pănzan*, prezid. *Dem. Laz. Todoran*, notar.

A apărut:

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de *Societatea „Inocențiu M. Clain”* a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 40 fil + 5 fil. porto. *Să află de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.*

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie. — Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 14—85

Partea literară.

Însemnări cu privire la celebrarea sf. Liturghii.

Conferință pastorală ținută în sinodul protopopes al tractului Jiu în 23 Martie n. 1909 de Dr. Nicolae O. Brînzău.

Cinstit sinod!

Obiectul adevărat al conferinței mele ar fi să vorbesc ceva despre ritul exact, după care trebuie să celebrăm cu toții la fel sf. Liturghie și despre anumite obiceiuri, cari se observă la noi în decursul acestui act. Înainte de a începe însă a vorbi despre ritul celebrării sf. Liturghii, anumite motive mă îndeamnă să vorbesc de alte lucruri, tot în legătură cu sf. Liturghie și de interes general pentru preoți.

Înainte de toate să vedem *ce-i sf. Liturghie și cari sunt recerînțele generali*, cari lipsese unui preot înainte de a se apuca de celebrarea aceleia? Și ca să fim practici și să nu ne mișcăm pe anumite terene „abstracte“ de dogmatică și ascetică, vom vorbi numai după cum ne dictează canoanele respective ale dreptului bisericesc.

Conciliul nostru prov. I. din 1872 spune despre sf. jertfă liturgică, cumcă aceea este centrul cultului public, propria și singura jertfă a Legii nouă, în care sub chipul pâinii și a vinului însuș Domnul Hristos se jertfește în mod tainic Părintelui ceresc (Tit. VI. Cap. II.). În vederea acestui adevăr deja acelaș sinod a impus aspru preoților, că cu toată gravitatea și numai observând prescripțiile Liturghierului să celebreze (Tit. V. Cap. IV.). Iar conciliul prov. al III-lea revenind pe larg la acest lucru adecă la sf. Liturghie pretinde încă odată dela preoți cunoașterea și observarea exactă a ritului și ceremoniilor și impune protopopilor să-și țină de strânsă datorință a se convinge cu prilejul vizitațiilor canonice, că cum îndeplinesc preoții din districtul lor sf. Liturghie (Tit. III. Cap. I. p. 2).

Intr'adevăr, fiind sf. Liturghie un lucru așa mare, așa sfânt, încât bine zice Toma Kempis, autorul „Imitației lui Hristos“, că preoților s'a dat ceace nici ingerilor nu s'a îngăduit: *dacă este credință în noi, va să zică, dacă reflectăm la aceea, ce facem, trebuie să ne nizuim, că numai în mod vrednic să ne apropiem de aceasta sf. taină.* Deci afară de cunoașterea ritului și a ceremoniilor trebuie să împlinescă preotul anumite condiții, ca să poată celebra sf. Liturghie.

Între acestea condiții cea dintâiu e: preotul să fie *curățit de păcate*, atât de cele grele prin pocăință, cât și de cele ușoare prin părere de rău simplă. Și aici trebuie să observ, că fiind și preoții oameni păcătoși, cu greu se poate înțelege, cum poate fi destul lor numai mărturisirea deodată în an, când ei anul întreg slujesc și se cuminecă. Dacă peste iarnă ar veni la noi un creștin și ar zice, să-l cuminecăm, iar la întrebarea noastră: când te-ai spovedit dragul meu? ar răspunde: anul trecut la Paști, părinte: așa-i că nu l-am cuminecăm, ci l-am îndrumăm, să se spovedească din nou, chiar și dacă ar fi cunoscut de om sfânt. Aceeas se adeverește și despre noi. Înzădar ziceau unii, că preoții

nu sunt obligați la aceeaș normă cu credinșii în ce privește spovedania, (Leo Allatius, Concord. utr. Eccl. c. 16, și 17.). Înzădar ar crede unii și aceea, că mărturisirea poate fi înlocuită prin contriția perfectă sau înfrânarea desăvârșită a inimii: sinodul Tridentin a declarat expres (Sess. XIII. Cap. VII.), că aceasta înlocuiește mărturisirea numai până nu ai preot la îndemână, adecă cel mult pe câteva zile, dar nu un an întreg! Ar trebui să ne dedăm, că barem odată în lună să ne mărturisim, iar în cazuri extraordinare și mai adeseori. În timpul de față abia câțiva preoți români cunosc în păstorie sufletească, cari se spovedesc mai adeseori, și aceia de regulă merg la popii „catolici“, căci ai noștri se miră dacă mergi la ei cu treburi de acestea, afară de prilejurile „oficioase.“

Aceasta e o recerînță pentru a putea sluji.

A doua e câștigarea anumitei dispoziții sufletești. E sigur, că preotul nu se poate prezenta la sf. Liturghie, ca la orice act de natură profană, ci trebuie, că barem încâtva să-și dispună sufletul prin recitarea anumitor *rugăciuni*. Aceste rugăciuni se află în Orologer și se încep de seara, cum e Vecernia, Dupăcinarul, se continuă dimineața cu Mezonopteriul și cu Utrania (dacă aceasta nu se face în biserică). Nu zic eu, că acestea rugăciuni să se zică toate așa cum și cât se află în Orologer, asta e prea mult, la noi trebuie încă regulată chestia asta; dară se cuvine, că barem ceva din fiecare și după anumită variație să reciteze omul totdeauna când slujește, va să zică dacă slujește în fiecare zi, în toate zilele să facă asta. E drept, că la noi azi nu mai obligă strâns recitarea Orologerului, dar Pravila o prescrie și dacă nu obligă strict, bunacuvință aduce cu sine, că totuși să prețuim într'atâta sf. Liturghie, încât să ne dispunem în mod vrednic de ea. Aici iară pot zice, că puțin preoți de ai noștri cunosc, cari să mai răsfoiască prin Ceaslov. Așa de bine mi-a căzut odată, când fiind la o casă preotească văd, că până ședem noi după cină la masă, părintele mai bătrân se scoală, ia o carte veche și o lumină de ceară în mână și merge în altă odaie; mirat întreb eu: ce-i asta? Și mi-se răspunde: mîne slujește tata, pentru aceea cetește rugăciunile! — În disordinea generală și în neglijința celor sufletești, care caracterizează azi preoțimea noastră — vina o poartă lipsa anumitei creșteri, de pe vremuri și propria lașitate — puțin efect ai, când ieai la critică stările de azi.

A treia condiție, ca să poată sluji omul e: să fie ajunsat dela miezul nopții, asta înseamnă că dela acel termin încoace nu-i iertat să-ți fi intrat nimic pe gât. Porunca asta a Bisericii trebuie luată în înțelesul cel mai strict și nu-i voie a se călca nici decum. Bunăoară numai o picătură de apă dacă simți, că ți-a lunecat pe grumaz în jos dimineața, când ți-ai spălat gura, nu mai ai voie să slujești în ziua aceea! Mie mi-s'a întâmplat.

Ar rămânea să facem vorbă și de aceea, oare *uzul căsătoriei* intrucât împedecă celebrarea sf. Liturghii și intrucât nu? O chestie foarte grea și delicată este aceasta, pentru aceea oamenilor nici nu le place să se

ocupe de ea, ci cât se poate o încunjură. Eu totuși mă voi nizu să stabilesc anumite puncte de vedere și în chestia aceasta.

E sigur, că uzul căsătoriei ca atare e permis la noi preoților, ca și mirenilor; acela în sine e un act fără păcat, cinstit, după voia lui Dumnezeu. Deci ca să se poată ține între anumite condiții, acest act de oprit, aceea opreliște trebuie să se bazeze pe o lege clară și sigură, căci altcum legea aceea va fi dubie, iar *lex dubia non obligat*. Acum mă rog: unde este aceea lege, care oprește preoților uzul căsătoriei înainte de celebrarea celor sfinte? Înainte de toate avem rubrica Liturghierului (ed. Blaj, 1905. p. 55.), unde se zice „vrând preotul se săvârșască dumnezeiasca Liturghie, este dator... să se contenească din de seara.“ Ei bine, rubrica asta nu are probabilitate de a fi strâns obligatoare, tocmai în urma naturii rubricelor din Liturghier. Căci imediat după asta urmează bunăoară: „și priveghiând până la timpul Liturghiei;“ cine ar zice, că trebuie să țină pe lângă rubrica asta? Deci opreliștea uzului căsătoriei înainte de celebrare numai din canoanele pozitive ale sf. Biserici s'ar putea scoate. Conciliul nostru prov. I. ne face atenți, că deși în biserică noastră preoții se pot însură, „cu toate acestea canoanele impun preoților însurați strânsa obligațiune de a se abține de uzul căsătoriei, de câte ori vor să se apropie de sf. Altariu spre celebrarea sf. Liturghii“ (Tit. VII. Cap. IV.). Vedem de aici, că sinodul nostru provincial nu spune, cât să se rețină preoții dela soțiile lor înainte de sf. Liturghie. Să vedem dară canoanele vechi, în can. 13. al sinodului ecumenic VI. (Trulan), pe care se bazează dreptul de căsătorie al preoților de rit oriental, zice: „ipodiaconii, cei ce pipăiesc sf. taine și diaconii și presbiterii după hotarele lor a se înfrână și despre soțiile lor, ca și cea prin Apostoli predanisita și din însaș vechime păzită și noi asemenea să o păzim...“ Nici aici nu se spune timpul înfrânării. Mai este can. 33 al sinodului din Cartagena. Acesta spune: „ca ipodiaconii, cei ce se ating de sfințitele taine și diaconii și prezbiterii dar și episcopii, după însași termenii (hotarele) să se înfrâneze de cătră soțiile lor...“ Atâta și mai mult nimic! Unde stă scris negru pe alb: cât trebuie să fie preotul neatins de femeia sa și cât nu? Cu privire la întrebarea asta nu aflăm răspuns nicăirea în dreptul canonic. Se nasc deci diferite coniecturi juridice. Unii, ca bunăoară Marin Theodorian (în Dreptul Canonic Oriental, vol. II. p. 33). poftesc, ca preotul să se rețină mai multe zile și chiar pentru aceea ar dori, ca fiecare biserică să aibă mai mulți preoți deodată. Vezi bine, ideia asta nu e realizabilă. Alții pretind iară 24 oare pentru abstenența preotului. Alții iară zic: nu avem lege expresă, care să prescrie abstenența căsătoriei înainte de celebrare; are deci toată probabilitatea părerea aceea, după care terminul atârână dela buna chibzuială a omului și dela împrejurări. Poate fi 24 oare, poate fi și mai puțin. Natura uzului căsătoriei, care invoalvă în sine drepturi și datorințe cu debitum petere și debitum reddere etc. par a eschide orice prescrieri mai amănun-

țițe în privința asta. În specie nu se poate dovedi, că s'ar recere abținere de 24 oare, adecă în noaptea precedentă. E sigur, că la mireni uzul căsătoriei nu oprește dela cuminecare. Creștinii din vechime — preoți, mireni, căsătoriți, necăsătoriți — zilnic se cuminecau. Concil. Trid. (l. c.) numai atâta cere dela celce se cuminecă: să nu fie în păcat de moarte; uzul căsătoriei nu-i păcat. Papa Inoc. XI. în bulla Cum ad aures ed. 12 Febr. 1679, asemenea a declarat, că statul căsătoriei nu împiedecă dela cuminecare. căci asta atârnă numai dela dispoziția sufletească a omului! Și aievea, dacă uzul căsătoriei pe restimpul indicat te-ar opri dela celebrarea sf. Liturghii, preoții noștri însurați nu ar putea celebra în toată ziua și ar fi deschisă posibilitatea, de a se introduce vreodată și în bisericile noastre acest obicei salutar. Pe când biserica mai mult folos are din celebrarea cotidiană a preoților, decât din o disciplină aspră și grea de realizat în privința abținerei dela căsătorie. — Așa vedem azi, că s'a dezvoltat la noi o convingere, după care mulți preoți slujesc în toată ziua; și la rutenii gr.-cat. din Galiția există obligația de a sluji în toată ziua; deși ei sunt reformați în rit și disciplină, la ei nu domnește aceea desorientare, ca la noi!

Acestea am ținut de observat cu privire la condițiile, ce trebuie să intrunească preotul înainte de sf. Liturghie. Cine arzice, că acestea nu au interes practic și nu se pot realiza la preoțimea noastră, acela arată numai, că el niciodată nu s'a ocupat de acestea și n'a realizat niciodată în sine acestea recerinte; iar cine ar pretinde, că acestea-s lucruri superflue la preoțimea noastră, lasă să fie ea ca până acum, s'ar dovedi, că nu numai se însufletește pentru „popii lui Goga,” dar se află în o greșală și mai mare: nici în privința morală nu dorește progresul preoțimii noastre.

Acum să vedem ceva despre ritul celebrării sf. Liturghii.

Observ înainte, că așa mare desorientare domnește la noi în privința asta, încât cu tot dreptul își ridică glasul în Unirea mai nou pâr. Septimiu Popa (nr. 10 a. c.), cerând unificarea deosebitelor rituri dela noi. Atât multele obiceiuri locale, cât și defectuositatea rubricilor din cărțile liturgice au produs la noi o deosebire a slujbelor și ceremoniilor, încât te ia o groază. Pentru unificarea ritului bisericesc ar fi mai ducător la scop un conciliu provincial convocat anumit spre scopul acesta, cu pregătirile cuvenite, în care să se stabilească în modul cel mai pedant toate riturile și ceremoniile, cu privire la cari există azi deosebiri de îndeplinire și să se afle modalitatea, ca ritul unificat să se pună în praxă la aceeaș vreme, pe toate locurile, pe lângă sancțiunea penală cuvenită. Așa au făcut rutenii gr.-cat. din Galiția în conciliul prov. ținut la Lemberg în an. 1891. la a cărui decrete ne vom provoca încă la vale.

În cele următoare ne vom da păreri — cari firește, în multe locuri sunt numai încercări de a nimeri adevărul — cu privire la celebrarea sf. Liturghii.

Merge preotul la biserică. Să înțelege, e îmbrăcat în reverendă, căci merge la sf. Liturghie, fie Duminecă ori zi de lucru. Dacă preotul șede departe și trebuie să urce dealuri până la biserică, atunci i-aș permite să-și țină reverenda la biserică și să se îmbrace acolo.

Așa fac și preoții din Tirol ori din Schweitz. În cazul acesta însă biserica ar trebui să aibă sacristie. Dar numai din neglijință să meargă preotul și să slujască fără reverendă, o află de un obicei foarte slab și caracteristic pentru zelul respectivului preot. Cum știu eu ori altul merge în orice afacere 8—10 kilometrii pedestru, pe văi și munți — în reverendă, o poate face și altul pentru un timp mai scurt.

Așa dară merge preotul la biserică. Intrând în biserică, stă înaintea iconostasului și zice rugăciunile prescrise. Dacă e Duminecă ori sărbătoare, resp. dacă Liturghia e împreună cu Utrenie atunci sub Utrenie, la începutul laudelor, înainte de proscomedie să zică rugăciunile acestea, vezi bine, tot înaintea iconostasului. Mulți preoți nu zică rugăciunile acestea de loc, alții le zică numai la liturghii solemne, la cele private nu. Așa fac și rutenii (Conc. prov. Leop. ed. Romae 1896. p. 84.). Eu cred, că rugăciunile acestea trebuiesc zise la toate Liturghiile, pentru acelaș înțeles îl au la toate. Ce-s liturghiile private? După Concil. nostru prov. III. acestea sunt liturghii, la cari afară de preot nu participă, decât cantorul ori altă persoană ajutoare. La liturghiile acestea lucru de căpetenie e sf. jertfă ce se aduce, deci se pot face modificări în ce privește solemnitatea riturilor pentru popor. Așa se poate lăsa cu totul cădelnițarea, răspunsurile din strană pot fi recitate în parte ori de tot, nu cântate, clopotele și toacă pot rămâne în pace (deși ar trebui trase barem odată clopotele, ca să știe poporul, că este ceva la biserică). Rugăciunea dinaintea iconostasului privește însă intrarea preotului în biserică resp. începerea sf. Liturghii, pentru aceea tocmai așa au înțeles la liturghiile private, ca și la cele solemne.

Intrând preotul în altar, resp. de câte ori să întoarcă către altar ori de către altar, totdeauna trebuie să facă ceva, ce la noi de regulă nu se face: câte o închinăciune. Închinăciunea e de două feluri: adâncă, adecă cu mâinile până sub genunche, dacă pe altar se află sf. Cuminecătura și jumătate, cu mâinile până la genunche, dacă pe altar e numai sf. Cruce. Ce privește îmbrăcatul observ, că fiecare îmbrăcământ trebuie sărutat înainte de a-l lua, cum să scrie în

Liturghier despre orariul diaconului. Felonul trebuie îmbrăcat odată cu celealalte haine și cu el să face proscomedie (Liturghier cit. 61 Conc. Lemberg p. 81). Proscomedie e destul a să face din o prescură, nu din 3 ori 5. Aici observ, că dacă din vina credincioșilor nu s'ar fi adus prescură la biserică, preotul deloc nu-i dispensat dela celebrarea sf. Liturghii, ci e obligat să se îngrijască însuși de pâne și să slujască, măcar și dacă, în Dumineca ori sărbătoarea aceea nu ar fi nime la biserică. Obligația de a sluji pentru popor rămâne și atunci, dacă preotul nu-i acasă, dar se află la loc, unde poate celebra ori Concelebră sf. Liturghie.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Sucku prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5•30.
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fec. 7•30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Cea mai mare școală de viță de vie
sub controlul statului.

Plantațiune
MILENARĂ
în Nagyösz
comit. Torontal
Aproape 500
jugăre cat.
Lista prețurilor
= gratis. =

Cumpărați dela plantațiunea milenară.
Nu-s cumpărați dela plantațiunea milenară.

(6) 10 10

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 livrează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate depozituri: Musca-ma-
 derat, Gașa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 24-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 27-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

La NAGYENYED
 Com. Alsófehér

de calitate I. arbori de promenadă, tufe de ornament,
 acăți, gledicii, coniferi ș. a. pe cum și

VIȚĂ DE VIE ALTOITĂ,
 viță de vie europeană și americană cu și
 fără rădăcină (36) 12-12
 Cataloge trimite gratis și franco.

FISCHER & COMP
 Pomi Viticulturii

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețurent!
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 23-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(46) 25-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut, construite spre a le în-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latare prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea aa un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în tonul
 unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preajustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(46) 25-5.

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendinului: vieții:

95.816.412 coroane.

9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.